

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily.

Bolvardi lapok: Magyar Híradó, Magyarok Collage, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer.

A legrégibb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — A szombatok minden nap.

NO. 288. SZÁM

HARMINGADIK ÉVFOLYAM

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, Kedd, 1919. december 9.

THIRTIETH YEAR.

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

KEDVEZŐ KILÁTÁSOK VÁLSÁGOS ÓRAKBAN

NÉMETORSZÁGNAK MEG KELL TÖRNI

A szövetségesek semmi esetre sem tűrik el, hogy Németország halogassa a béke ügyét tovább is. — Minden készen van arra, hogy a szövetséges és amerikai csapatok bevonuljanak az országba.

PARIS, december 7. — A békekonferencia legfelsőbb tanácsa tegnap határozatot fogadott el abban az irányban, hogy Németországnak igen szigorú hangú jegyzéket kell küldeni, amelyben felszólítják, hogy a békeszerződés összes pontjainak tegyen eleget és tartsa magát a záradékban említett feltételekhez.

Valószínűnek tartják, hogy a jegyzéket még holnap, de legkésőbb holnapután elküldik Berlinbe. Deára annak, hogy a jegyzék nem végleges ultimátum, a hangja nagyon szigorú és semmi kétséget sem hagy hátra.

ra az irányban, hogy a szövetségesek nem fognak Németországról semmi olyan kísérletet elbírní, amelynek az a célja, hogy a végleges béke megszületését késleltesse. Ugyanakkor a szövetségesek már elkészítettek a katonai tervükkel arra az esetre, ha a német békeküldetés megtagadná a szerződés záradékának aláírását.

Az okkupációs területen, a Rajnán túl már elhelyezték a gyalogságukat és a tüzsergélőket, készen arra, hogy az első parancsra azonnal bevonuljanak az ország belsejébe. Foch marsall és Sir Henry Wilson, az angol vezérkar főnöke résztvettek a békekonferencia legfelsőbb tanácsának legutolsó gyűlésén, ahol ezt a tervet végleg megtárgyalták.

Megbizható forrásból az a hír érkezik, hogy a szövetséges hadsereg vezetése teljesen Foch marsallnak és Sir Henry Wilsonnak a kezében van.

Clemenceau lapja, a L'Homme Libre, legutolsó számában azt a hírt közli, hogy a két hadvezér terveit a legfelsőbb tanács mindenben a magáévá tette.

"Mert mindenki tudja — mondja az újsághír — hogy Németországgal szemben hathatósan csakis Foch marsall tud eljárni."

Hir szerint Foch programja nem tér el attól, amelyet a szövetséges hadvezérek 1918 júniusában megállapítottak arra az esetre, ha Németországgal szemben katonai úton kellene majd eljárni. Ez a terv pedig: a Ruhr völgy elfoglalása és a Frankfurtba való bevonulás. A L'Intransigeant című lap szerint Foch marsall ragaszkodik ahhoz, hogy a programját minden vonalon keresztül vihesse.

A lap hozzátesszi még, hogy az Egyesült Államokra a szövetségesek minden tekintetben számíthatnak, kivéve, ami a hadifoglyokat illeti. A lap szerint az Egyesült Államok békeküldetése ugyanis legutóbbi csatlakozását fejezte ki a felett, hogy a német hadifoglyokat meg mindig ott tartják Franciaországban.

A szövetséges jegyzékkel kapcsolatban, a Standard című lap hosszasan fejtegeti azokat a lehetőségeket, amelyek bekövetkeznek akkor, ha a szövetséges hadsereg kénytelen lesz a Rajnán túra "vonulni", mert Németország nem írja majd alá a békeszerződés záradékát, amely a Seapa Flowban elsőként német hajókat való kártyításról intézkedik. A lap szerint az első természetes katonai mozdulat az lesz, hogy az angol és belga elfoglalják Párizst a francia és amerikai csapatokkal együtt.

IDEGEN KATONAI ŐRSÉG A BUDAI VÁR ELŐTT

Angol katonák őrsíték a budai várat a válságos napokban.

Sohasem fordult meg annyi idegen katonai méltóság Budapesten, mint az utolsó hónapokban, amióta megbukott Magyarországon a vörös uralom és megszállták az egész országot a románok. A szomorú időben napról napra fontos tanácskozásokat tartottak a budai királyi palotában a szövetséges hatalmak budapesti képviselői. Ezek a tanácskozások sürin végződtek szenvedélyes összecsapásokkal, mert a románok túlkapási ellen folytatósan tiltakozniok kellett a művelt nyugati képviselőinek.

A budai tanácskozásokon mindennap más szövetséges ország katonai képviselője elnökölt és mindig olyan nemzetiségű díszőrség állott a kapuk előtt, amely nemzetiség képviselője ugyanakkor elnökölt. A "Manchester Guardian" budapesti tudósítója készítette azt a rendkívül érdekes felvételt, mely megrökölti azt a jelenetet, amikor angol katonák őrsíték a budai várat és ugyanakkor a palota kapujában áll Gorton angol tábornok, Bandholz amerikai tábornok és Diamond román tábornok.

MÉG MOST SINCS VÉGSŐ DÖNTÉS A MEXICOI ÜGYBEN

A szenátorok még mindig Wilson elnök végző intézkedésére várnak. — A republikánusok nem voltak képesek meg- egyezni.

Washingtonban várják Jenkins konzul üzenetét. — Nagy az irgalom.

Washington, dec. 7. — A republikánus szenátoroknak az a törekvése, hogy a mexicói ügy- gyel szemben egységes blokkot alakítsanak, nem sikerült. A többségi vezetők majdnem mind különböző álláspontot foglal- nak el. A legutolsó tanácskozás eredménye az, hogy megvárják, amíg Wilson elnök maga hatá- roz ez ügyben.

A tanácskozás alatt kiderült, hogy ma már egyedül Brandgee szenátor támogatja Fallnak azt az indítványát, hogy Mexicóval meg kell szakítani a diplomáciai összeköttetést.

Pélfhivatalos meggyőződés szer- rint hétfőn, ha a szenátus kül- ügyi bizottsága összeül, elvetik majd Fall indítványát.

A demokrata szenátorok nem tartottak ebben a kérdésben gyűlést, ők — hír szerint — mindenben Wilson elnök állá- spontját fogják követni.

Pueblából jelentik, hogy Jen- kins, az ottani amerikai megbí- zott konzul, aki miatt a viszony olyan élessé vált Mexico és az Egyesült Államok között, nagy- gon haragudott, mikor a fog- ságból kiengedték. Kiderült ugyanis, hogy nem feltétlenül éresztették szabadon, hanem egy dán-amerikai bankár, aki nem- rég érkezett meg a városba, biz- tosítotték tett le érte.

Jenkins különben letartóztatá- sának körülményeiről hosszu je- lentést küld a külügyminiszter- rumba. Ebben valószínűleg ki- terjeszkedik majd erre a körü- lményekre is. Washingtonban már nagyon izgatottan várják Jen- kins jelentését, ami — tekintet- tel erre a híre — érthető is. Egyáltalán nem lehetetlen, hogy ennek az újabb hírek az értelmében a viszony még so- szilárdul meg végleg a két állam között.

MINDEN OLVASÓNK, KI ELŐFIZETÉSÉVEL NINCSEN HÁTRALEKBAN, KARÁCSONYRA EGYSZERTESAN MEGFOGJA KAPNI A SZABADSÁG

Nem adják ki Kun Bélát

BÉCS, dec. 7. — Az osztrák nemzetgyűlés legutóbbi ülésén dr. Karl Renner kau- cellár kijelentette, hogy Ausztria semmi körülmények közt sem adja ki Kun Bélát Ma- gyarországnak, mert attól tart, ha kiadná, ezzel kockára tenné az Oroszországban élő összes osztrákok életét.

OLASZORSZÁGBAN MINDEN CSENDES

A szocialisták elismerik, hogy a tömegek átlépték a számukra kijelölt határt s ezt nagyon sajnálják.

A múlt napok zavargása ma már csak a múlté.

RÓMA, dec. 7. — A múlt napokban lefolyt olasz zavargások ma már csak a múlté, külön emlékei közé tartoznak. Olaszországban minden csendes. A szocialisták általános sztrájkot rendeltek el, hivatalos lapjukban, az Avantióban azonban ők maguk elismerik, hogy a tömeg messze túllépte azé a határt, amelyet számára a pártvezetőség kijelölt.

Ez a kijelentés arra enged következtetni Olaszország vélelményét, hogy a szocialista képviselők részvétele arra a kötelességre, amely rájuk, mint honatyákra vár, amely előírja, hogy nyugodtan, megfontoltan tárgyaljanak és a parlamentből ne csináljanak arénát. Ezek után az várható, hogy a szocialista képviselők minden további nélkül vissza fognak térni a parlamentbe.

A zavargások képeire minden esetre jellemzők azok a jelentések, amelyek számos kis városból a fővárosba érkeztek. Ezek szerint e helyeken a csöveselék valóságos hajtóvadászatot rendezett a rendőrökre és béksé, a szociálisták ellen fordították.

SZTRÁJKELLENES TÖRVÉNYJAVASLAT A KONGRESSZUSBAN

A szervezett munkásság teljes erejével fog állást foglalni a javaslat ellen, mondja Gompers elnök.

Az ilyen javaslat, szerinte, a munkásság alkotmányos jogát sérti.

OLASZORSZÁGBAN MINDEN CSENDES

Mint Washingtonból írják, az amerikai törvényhozás előtt most amikor a szenátorok hatá- sátsát nyíli az ország és amik- or a forgalom megbénulása fe- nyegtet az esetleges vasuti sztrájk következtében, olyan ja- vaslatok fektésznek, amelyek törvényerőre váltva esetén a munkásságnak a sztrájkokhoz való joga meg lenne nyírbálva, de sőt lehetetlenné is lenne tette.

A kérdés valószínűleg még e hét folyamán szönyegre kerül a szenátusban a Cummins-féle ja- vaslat kapcsán, amely tudvale- vően a vasuti alkalmazottak- nak tiltja meg a sztrájkot és a mely az összes vitás kérdéseit kötelezően döntőbíróvá, il- letve egyeztető bizottság helyé- tülja.

A szervezett munkásság már akkor felvette a javaslat ellen a harcot, amikor azt a kongress- zus alsóháza elfogadta és a harc most meg fog ismétlődni a szenátus előtt. Gompers kijelenté- s szerint a munkásság sohasem egyezhetik abba bele, hogy el- vegyék tőle a legerősebb fegy- verét.

Wilson elnök az üzenetében kitért a kérdésre és jónak tar- totta ugyan a döntőbírságot és az egyeztetés intézményét, azon- ban ezeket kötelezően bevezetni nem tartja helyesnek.

SZORGALMASAN DOLGOZIK MÁR AZ IPARKONFERENCIA

Az előkészítő munkálatok- kal valószínűleg már de- cember tizenkilencediké- re el fognak készülni.

A folytonos sztrájkok meg akadályozása a legna- gyobb probléma.

Washington, dec. 7. — A má- sodik ipari konferencia első heti munkájának bevégezése után a delegáltak biznak abban, hogy sikerülni fog módokat tal- lálni, amelyek a munkát és a tőkét közelebb hozhatják egy- máshoz és esetleg teljes harmó- niát is teremthetnek.

Aterv most az, hogy decem- ber 19-ig tíz, vagy esetleg tizen- két gyűlést fognak tartani, a mely idő alatt elkészíthetik a konferencia munkálkodásának és ajánlatainak előzetes jelenté- sét.

Erre azután az ünnepek alatt szünetet fognak tartani, majd újból összejönnek, amikor is az egyes részletkérdésekben meg fogják hallgatni az illető kérdé- seknek a szakértőit, valamint a tőkét és a munka képviselőit is. Az ezek által nyújtandó anyag folytatódó felhasználásával azután a második jelentést fog- ja majd elkészíteni és nyilvános- ságra hozni a konferencia.

Különös gondal tárgyalja a konferencia a közüzemek alkal- mazottainak és általában a köz- alkalmazottaknak " az ügyét, ezeknek a jogát a sztrájkra és olyan intézmények behozatalát, amelyek az ilyen sztrájkokat szükségletleneké teszik.

Elégedetlen Erdélyiek

BÉCS, dec. 7. — Bukarest tudósítás közli, hogy Erdély- ben, Nagyszeben városában, a románok által megszállt terület népe független kor- mányt alkotott. A románok szigorúan léptek fel a "for- radalmárok" ellen és 288 em- bert, köztük több papot, bört- öntbe vetettek. Besszarabiá- ból 80,000 főnyi sereget küld a kormány Nagyszeben kör- nyékére.

FŐ KÉRDÉS MA AZ ELNÖKVÁLASZTÁS

A republikánus bizottság tagja le héten gyűlése- nek Washingtonban. — A demokraták is készü- lödnek.

Sok izgalommal készülnek a pártok az elnökválasz- tásra.

WASHINGTON, dec. 7. — Az elnökválasztási harc e hé- ten kezdődik meg azzal a gyű- léssel, amelyet a republikánus bizottsági tagok tartanak ma a fővárosban. A következő gyű- lést január 8-án tartják, mikor a demokraták fognak gyűlé- sezni abban az irányban, hogy kit jelöljenek az elnöki méltó- ságra.

Ezen a két gyűlésen határoz- za el mindkét párt, hogy melyik várost választja arra a célra, hogy ott a párt konven- cióját megtartsák. A konven- ció történeti azután az elnök- jelölt kikeresése.

E pillanatban Leonard Wood tábornok áll a republikánus el- nökkijelöltök élén. A gyűlés szerdán és csütörtökön lesz. Erős ellenfele neki Collidge masachusettsi kormányzó, aki a választása alatt igen népsze- rű lett az egész országban. A republikánus szenátorok négy város között haboznak. Chica- go, New York, St. Louis, illetve Phila- delphia.

BÁNYÁSZSZTRÁJK VÉGE KÖZELEDIK

A bányászunio elnöke és titkárja titokban Washingtonba érkeztek és elfogadták tárgya- lási alapul Wilson elnök ajánlatát, melynek részletei még nem ismeretesek. — Keddén Indianapolisban lesz konferencia.

WASHINGTON, december 7. — A szénbányászsztrájk az utóbbi huszonegy óra fejleményei folytán a szó szoros értelmében megszüntnek tekinthető.

Ezt az örömdetes hírt az itteni igazságügyminiszterium ma délfelé haza nyilvánosságra, azaz, hogy Lewis, a bányászunio elnöke és Green titkár az ellentétek kiegyenlítésére elfogadtak egy új ajánlatot, amely közvetlenül az Egyesült Államok elnökétől származik. A hivatalos jelentés kiadás előtt konferencia volt, amelyen, Palmer igazság- ügyminiszter, Tumulty, az elnök titkára, Lewis és Green vettek részt.

Palmer jelenléte főbbek kö- zött a következőket állapítja meg:

D'ANNUNZIOÉK A DALMÁT PARTOKAT AKARJÁK TÁMADNI

D'Annunzio hadserege az eddigi szereplésének leg- nagyobb feladata előtt áll: Spalatót akarja meg- támadni.

Montenegroban és Albá- niában felkelés készül a támadással kapcsolat- ban.

London, dec. 7. — Dalmát forrásokból érkező hírek szerint — és e hírek rendszeren minden- ben fedik a valóságot — D'An- nunzio kapitány és szabadleg- nyelű eddigi szereplésük legna- gyobb feladata előtt állnak: meg akarják támadni Spalatót.

Az olaszok nagyon ravaszul csinálják a dolgot. Albániában és Montenegroban felkelést szit- tanak és a bolgárokat is tüze- lik, hogy támadják hátba a jugoszlávokat.

Azok, akik mindenáron ra- gaszkodnak ahhoz a tervhez, hogy Dalmáciát Olaszországhoz csatolják, titkos ügynököket küldtek Albániába és Montene- gróba, hogy ott a felkelést eb- ben az irányban előkészítsék és szervezzék. Hogy ezek az embe- rek milyen eredménnyel dolgo- stak, arról eddig nem érke- zett híradás. Ugyanakkor híre érkezett, hogy Bulgáriába muní- ciót és hadi felszerelést szállí- tottak arra a célra, hogy a bol- gárokat is megmozdítsák.

"Az elnöknek feleletül a United Mine Workers tisztviselői meg is egyeztek és azonnal érkekeletre hívták össze az ál- talános munkabérs bizottságot, a kerületi szervezettek képviselőit, a unio nemzetközi végre- hajtó tanácsát. Az értekezlet Indianapolisban kedde délután két órakor fogják meg- tartani, azon az elnök ajánla- tát megtárgyalják. — Az érte- kezleten Lewis elnök és Green titkár az ajánlat elfogadását fogják kérlelni. Az igazság-

(Folytatás a 3-ik oldalon) (Folytatás a 3-ik oldalon)

MAJDNEK KÉSZEN VAN MÁR

A SZABADSÁG 1920. ÉVI NAGY KÉPES NAPTÁRA

A Szabadság szerkesztősége és nyomdai műintézete

elkövetett minden-lehét, hogy

ez a naptár felülmuljon minden előző naptárt tartalommal és kiállításban egyaránt.

Karácsonyi ajándékként kapja minden egyes előfizető, a ki hátralekban sincsen és csomagolási és szállítási költség fejében

25 centet beküld

Ha tehát a gyönyörű karácsonyi ajándékot meg akarja kapni, rendezze azonnal előfizetését, ha hátralekban van és küldjön szállítási és csomagolási költség fejében

25 centet

szabadság

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Published daily except Sunday the thirtieth year by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation, B. K. Csarai, President; Dr. Andrew Csarai, Sec'y-Treas.)

Founded by
E. T. Kóhanyi
 Alapították
Kóhanyi Tibamér

DR. ANDREW CSARAI, Editor.

Printed and Published at
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell: Main 2322. Cuy. Central 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Canadában egy évre: \$9.00. (Külföldre: egy évre: \$9.00. HÍRTOJÓ: \$4.00. — Cleveland városi havi: egy évre: \$3.00. fél évre: \$1.50. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year: \$9.00, half year: \$4.50. — Foreign countries: one year: \$9.00, half year: \$4.50. — Cleveland one year: \$3.00, half year: \$1.50.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

New York irodánk címe: Eastern Office:
Room 603 Tribune Bldg, 154 Nassau St., New York.
 Utaztatott: Joseph Horváth, Manager.

'NAGY HEGYEKNEK ORMÁN'

"Ózi harmat után,
 Nagy hegyeknek ormán
 Fújdogál a hideg szél,
 Fújdogál a hideg szél,
 Zöld gróv harmatát
 Piros csizmak nyomát
 Hóval lepi be a tél,
 Hóval lepi be a tél."

Rákóczi kurucai Balassi Bálinttól örökölték ezt a strófát. A kékkői Balassitól, akinél nagyobb magyar lírikus — akárcsi mit mond — nem született erre a földre. Balassi Bálint bánata, mióta ezt a költeményt megírta, százszor tért vissza a "Nagy hegyek" közé, vagy tán el se szállott soha onnan a májthényi mezőkről szétszédült kurucok szívét réges-régen marta már ez a bánat.

A kékkői vár alatt talán ma sincsen másként, mint akkor volt. Balassi és Rákóczi kurucai réges-rég elnémultak, de szívük bánata Észak-Magyarország magyarjain fekszik ma is. Nem is volt tán soha másként. A szomorú tót falvak mindig is sirtak és mindig is sirtak velük a magyarok, akiket az őrütek mellett felejtett Beresényi, Pekry meg Bezereydy.

Északmagyarország földje bánattal van bevetve. Bánatot arat ott magyar, tót egyaránt és sok-sok esztendő, évszázadok kellettek ahhoz, hogy ezen a földön ennek a földnek a népe, a magyar és a tót közös bánatában összesimuljon.

— Ez a föld a szenvedések földje és a szegénység földje. És ilyen helyen, ahol a zab már buza, a kecske már tehén és a mosoly nagy öröm, hamarabb lesz ember az ember, mint másutt. A második kuruc-kor megtérjei is itt élnek az előzők ösze, itt bujnak először össze közös takaró alá a szörnyű veszedelemben.

A "Nagy hegyek ormán fújdogáló hideg szél" most két nációt sirt és nem Losonczi Anna után sir. De éppen úgy sir, mint négy évszázadnak előtte, vagy a kuruc időkben. A tótok, magyarok halkán énekelgetnek a tűz körül, künn a hegyeken és csodálatosképpen egy nőtára megy a nótájuk.

Idegen országhoz csatolt magyar földről érkező üzenetek mondják el nekünk, hogy a Tátra és Mátra sohase jutott annyira közel egymáshoz, mint ma. Egyforma szelek fújdogálnak mind a két hegyen s nem valószínű — hogy ennek a két hegynek a házasságából megint csak egerek jöjjenek világra. A szerelem annál sokkal nagyobb, sokkal egészségesebb és sokkal természetesebb ma, hogy ilyen nyomorult gyümölcsöt teremjen.

Jól esik hallanunk, hogy a Rákóczi-várak mezőségein és hegyein még mindig égnek az őrütek s ezek mellett megint megszólt a tárogató és megszólt mellette csendes bugással a havasi kürt is. Mire belepte a hó a hegyi pásztorok csizmás és bocskoros lábnyomát, a párás levegőben összetájkolt a tótok és a magyarok bánata.

És a tárogató, meg a havasi kürt hangja ide, Amerika földjére is átver. Lépten-nyomon megéri ezt az ember, akinek a szíve jó hangfűző. A levegő tele van itt is átirákozó bugással a csak tölken függ, hogy énekeljük-e mi is ezt a kesergő, de igaz bánattal, vágyódással, átjárt melódiát Balassi és Rákóczi szomorú népével, ezeknek még szomorubb utódaival:

"...Ha kiknek vétettünk
 Ugyan megszenvedtük!
 Igazságunk: mindenünk,
 Igazságunk: mindenünk!
 Keserű mi nekünk
 E világon élünk,
 Te tudod, mi Istenünk,
 Te tudod, mi Istenünk!

DEPORTÁLJÁK A VÖRÖSÖKET.

NEW YORK, dec. 7. — (Sajtó tudósítónktól.) Eppen most jövek a new yorki Barge Office felől Ellis Island ferry állomástól, hova Berkman Sándort, Goldmann Emmát, és ügyvédjüket, Weinberger Harrit kísérem. Az ügyvédek, feleselés lévén a két anarchistát a következményekre való figyelmeztetés mellett arra utasították, hogy legkésőbb december hó 5-én, pénteken előállítsa őket. A nevezettek Chicagóban időztek, honnan az ügyvéd távirata érkezett nekik, ma reggel érkeztek vissza New Yorkba. A vasuti állomáson egy nagy sereg elvtársukon kívül ügyvédjük várakozott rájuk, ki a South Ferrynél lévő Barge Officehez sietett velük, hogy még a délelőtt 11. órai hajóval átszállíthassa őket Ellis Islandra.

Az "Ellis Island" hajó indulásáig még néhány pernyi idő lévén, beszélgetésbe eredtem Weinberger Harry ügyvéddel, aki oda nyilatkozott, hogy minden lehető elkövet, Berkman Sándort és Goldmann Emmát deportálásuk megakadályozására. Mihelyt a nevezettek átszállították a bevándorlási hatóságoknak, azonnal visszatér New Yorkba és még a mai délután folyamán egy szövetségi bírót fog felkeresni, hogy habecorpus kérvényt nyújtson be érdekében. Legfőbb indok megemlíti majd, hogy a lefolytatottaknak Oroszországból való deportálása egyenlő volna a halálos ítélettel. Szerinte nem is lehet őket "szoviet Oroszországból" deportálni, mert a szoviet kormányt mint ilyen, nem ismeri meg és a washingtoni kormány és hogy a deportálásuk különben is ellenkezik az alkotmány szellemével, Goldmann Emma esetében kifogásolni fogja a habecorpus kérvényben, hogy törvénytelenül fosztották meg egyesült állami honosságától és

pedig anélkül, hogy védekezés alkalmat adtak volna neki; továbbá, hogy a munkaügyi miniszternek nem volt elég alapos indoka, a deportálás elrendelésére. A védekezésére, mint egy további fontos indokot felemlítünk szándékot, hogy mindketten harminc évvel ezelőtől lettek az Egyesült Államokba bebecsátva, hogy bebecsátásuk idejében nem voltak anarchisták, és hogy a bebecsátásuk után hozott törvények, utólag nem alkalmazhatók ellenük. Goldmann Emma, Kaertner Jakabbal egy amerikai polgárral kötött házassága folytán vált amerikai polgárrá, miert is őt honosságától megfosztani nem lehet és nem is szabad.

Közvetlen a hajóra szállás előtt Goldmann Emma követelkezleg nyilatkozott: "Nagy tévedést követ el az Egyesült Államok kormánya, mikor benünket deportál. Deportálásunk nem illi meg az országban szerzettéjjel élő nyughatatlanság szellemét, mely nem a mi hibánkból, hanem az országban jelenleg uralkodó gazdasági viszonyokból ered. A mi deportálásunkkal ez nem fog véget érni, hanem inkább elmelkedni fog, míg minden elvtársunk visszanyeri szabadságát.

Egy az Ellis Island hajóval a szigetről érkezett bevándorlási tisztviselőtől nyertem az írtatást, hogy a bevándorlási biztos megtett minden előkészületet, hogy Berkman Sándort és Goldmann Emmát az Oroszországból induló legelső hajóval deportálja.

Minden olvasónk, ki előfizetésével nincsen hátralelkes, Karácsonyra egész biztosan meg fogja kapni a Szabadság 1920. évi nagy úptárást.

Károlyi Mihály bűnei és menekülése.

MERT INDULT MEG A VOLT ELNÖK ELLEN AZ ELJÁRÁS. — CSEMPÉSZ-UTON MILLIOKAT VITT KI AZ ORSZÁGBÓL.

— Az Est 1919. október 26-iki számából. —

(Folyt. és vége.)

A főhadnagy a barátságot mindvégig fentartotta a gróffékkal, sőt velük együtt szökött meg. A proletárdiktatúrában egyidejűleg meg a testőrség parancsnoka volt, később pedig phótának esapot fel.

A szökés.

Károlyi Mihály felült egy autóra feleségével és Jeszenszky főhadnaggyal utnak indultak. Annak ellenére, hogy szabályszerűen kiállított utlevele volt, Savanyuktra irányította autóját, hogy a csempész uton szökhesen meg. Nem szállt meg szállodában, hanem egy Kern nevű fuvarosnál bérelt lakást. Akkor már teljesen eluralkodott rajta az üldözési mánia. Nem mert a szobában lakni, hanem felmászott a padlásra és Magyarország volt kormányzója a padlásán regett.

Felkereste az egyik határrendőrségi tanácsost és bejelentette, hogy el akarja hagyni az országot. A tanácsosnak furcsa volt a gróf megjelenése, a ki akkor már nagyon szánalmasan viselkedett és megkérdezte:

— De gróf ur, miért akar ön csempész utakon Magyarországból eltávozni, hiszen utlevele rendben van és senki sem fogja feltartóztatni!

A gróf egyidejűleg hallgatott, aztán idegesen így felelt:

— **En nem mehetek nyitlan, mert ha megtudják Magyarországon, hogy én menekülök, politikai pánik fog kitörni.**

Ebbe a kijelentésbe bele kellett nyugodni és a tanácsos még a grófnő utlevelét nézte át. A grófnő neve mellé ez volt beírva: **Háztartásbeli.** A tanácsos hangosan olvasta, a gróf izgatottan, dühösen fakadt ki:

— **Igen, háztartásbeli!**

Azután megállapodtak a tanácsossal, hogy délután **négy órakor át fogja kiadni őket az osztrák határon** és a könyvből is vezették, hogy Károlyi Mihály, a felesége és Jeszenszky főhadnagy jelentkeztek.

Károlyi Mihály titokzatos utja.

Négy óra volt már, a gróf azonban nem jelentkezett. A tanácsos egy ideig még várt rá, aztán elment Kern fuvaros házához és megdöbbenve vette észre, hogy Károlyiék eltűntek. Elővette a fuvarost, a ki elmondotta, hogy gróf Károlyi Mihály egy órakor pakolni kezdett és kisérővel együtt eltávozott. A nagy pakkokat azonban nem vitték magukkal, hanem ott hagyták. A grófok csak kis csomagokat vittek a kezükben, s a volt kormányzó még visszaszólt:

— **Nemsokára visszajövünk!**

Azóta nem látta, egész biztosra vette, hogy a gróf csomagjának hátrahagyásával átment Ausztriába. A tanácsos akkor még nem értette a dolgot, később azonban megvilágosodott előtte Károlyi terve. Másnap megjelent nála Jeszenszky és a főhadnagy örömmel újságoita neki:

— **Kérem, a grófok már Ausztriában vannak.**

A tanácsos megkérdezte, hogy ő elhagyta-e őket és visszatért-e Magyarországra, mire a főhadnagy nevetve felelt:

— **Dehogy, én csak a csomagokért jöttem.**

A csomagokat azután át is szállították Ausztriába. Annyi bizonyos, hogy Károlyi Mihály

nem hiába szökött meg a nyomozó hatóságok ellenőrzése előtt. Szándékosan vezette félre őket és inkább vállalta azt a rizikót, hogy illetéktelen kezekbe kerül, de nem akarta megmutatni, hogy mennyi pénzt és milyen ékszereket visz magával. Átszökött Ausztriába és hű emberüket Jeszenszky főhadnaggyal használták fel arra, hogy a csomagjaikat utánuk vigye. Sajnos, a nyomozó hatóságoknak nincsen módjukban Jeszenszkyt megszólaltatni.

A bolsik védelmébe vessik Károlyit.

Igen természetesen Károlyi ellen a nyomozást nem lehetett Budapesten befejezni és detektívek mentek ki az osztrák fővárosba, hogy ott nyomozzanak Károlyi után. A kimenekült bolshéviek között volt Halmi József, a ki a Vörös Őrségnél besugó szolgálatoit teljesített, megismerte a detektíveket és megszimatolta jöveteleik okát. Még ugyanaznap a kommunisták estilapjában egy cikk jelent meg "Magyar spielik Bécsben" címmel, a mely követelte a budapesti detektívek eltávolítását és hangostatta, hogy az osztrák kormány nem adhat engedélyt arra, hogy egyes emberek privát ügyeibe beleavatkozzanak. A polgári lapok megáfolták ugyan a bolshévik híradást, de a lárna mindenesetre sok érdekes adatot eltüntetett.

Bécsben volt már akkor Károlyi gyorsírója, aki mint magántitkár szerepelt és ez az ember szintén ügyesen dolgozott Károlyi Mihály érdekében. A sajtóban nap-nap után helyeztek el cikkeket, a melyeknek utórezgéseit hozták is elnyultak. Az egyik szerint Károlyi Olaszországon keresztül Svájcba, a másik szerint Csehszlovákián keresztül Hollandiába utazott, majd itt bukkant föl, később pedig ott. Ezel a játékkal és hazudozással sikerült mindenkit meg tévesztetni és Károlyi el tudott bujni Prágában.

A detektívek azt mégis megállapították, hogy Károlyi gróf nagyon félt Béctől, a hol — mint ismeretes — inzulálták és csak éjszaka járta át az utcán. A gróf kerülte az emberekkel való érintkezést.

A gyerekeket utánuk vitték Prágába.

A gróf Éva, Ádám és legkisebb, már a kommunizmus alatt született gyermekét nem tudta magával vinni, mert a gyerekek betegek voltak, Péteri orvos kezelte őket és Pappenheim gróf-nál helyezte el a három apróságot. Ugylátszik, teljesen be akar rendezkedni Prágában, mert utasítására mind a három gyermekét utána vitték.

Igen természetesen ebben a cikkünkben nem terjeszkedhetünk ki a gróf ellen felhozott összes vádakra, a melyek még nem igazolódtak be és a melyeknek nyilvánosságra hozatala a nyomozást veszélyeztetné.

Paizs ödön.

A ROMÁN KORMANY-VÁLSÁG.

PARIS, dec. 7. — A Legfelsőbb Tanács szombaton a román kérdéssel foglalkozott. A Romániából visszatért kiküldöttek arról értesítették, hogy legújabbban Vajda Vojvoda Sándor, a román képviselőház elnöke próbálkozott meg a kormányalakítással. Vajda V. Sán-

Jutalom-osztogatás.

VALAMELYIK pompás háborus beszédében azt mondotta valamikor Wilson elnök, hogy ez a háboru nem végződik azzal, hogy a győztesek megkapják jutalmukat, a vesztesek büntetésüket. A világháboru nem végződik tömeges jutalom osztogatással, mondotta az elnök. De azóta sok minden megváltozott. A versaillesi békeszerződésről, a béke egyik főcsinálójáról, Lloyd George, megállapította azóta, hogy kegyetlenül szigorú, majdhogy azt nem mondotta: igazságtalan. Wilson elnök is elismerte azóta, hogy a béke "büntet", de jogosan bünteti meg Németországot elfelejtethetetlen bűneiért.

A világtörténelem egyetlen háboruja sem végződött oly tömeges és nagyarányú jutalom-osztogatással, mint a világháboru. Egyre-másra jelentkeztek azok az országok, melyek "jutalomra" tartottak igényt. Elsőnek jelentkezett Japán, aki tisztán jutalmi alapon kérte magának és kapta meg Shantungot és jötték sorra a többiek: a szerbek, a románok, a csehek, a görögök, — mitsem szólva a békecsináló nagyhatalmakról. Egyetlen cél vezérelt minden győzedelmes országot: a jutalom megszerzése és biztosítása. Egyetlen ország nézte végig néma csendben a csunya túlekedést, egyetlen ország akadt, a sok között, aki nem kért és nem fogadott el jutalmat: az Egyesült Államok.

A békeüzi szövetségek nem fukarkodtak a jutalmak kiosztásánál, még olyanok is kaptak, akik nem kértek, akik nem tartottak rá igényt. A legyőzött, az összetört Ausztriától elvettek minden elvehetőt a St. Germain-i békeszerződésben, de jutalmul jókora darabot kapott Magyarországból. Az összenyomorított Ausztria nem utasította vissza a váratlan jutalmat, hisz olyan szegénynek tette a békeszerződés, hogy a legkisebb ajándékot is hálással kellett fogadnia. De hogy ebből az ajándékból kára, vagy haszna lesz-e a jövőben, — azt nem mondhatja meg senki. De inkább kára.

Dániát is váratlanul békeüzennel megragították a békecsináló szövetségek, nekik adták Schleswiget. De Dánia nem örült meg ennek az ajándéknak. Schleswig északi részét még csak elfogadja, mert az inkább dán, mint német, de cseppet sem örül az ajándékterület déli részének, melynek népét nem fizik sem faji, sem érzelmi fonalak a dán királysághoz.

Még nem történt meg a döntés ebben az ügyben, de máris súlyos politikai válságoknak okozója Dániában. A párisi ajándék két részre szakította a dán közvéleményt: az egyik rész az ajándék elfogadása, a másik visszautasítása mellett kardoskodik és még sok kellemetlenségnek lehet okozója Franciaországnak az a törekvése, hogy minél kisebbre csinálja a jövőendő Németországot.

És így valósult meg Wilson elnök gyönyörű mondanása, hogy ennek a háborunak nem lesz jutalom-osztogatás a vége. Vagy még nincs itt a vég?

A drágaság titka.

ÉRDEKES leleplezések történtek Cleveland városában a drágasággal kapcsolatban, a női ruházatkodás szállítóinak és mestereinek konvencióján. A ruhák, bluzok és szoknyák gyárosai és nagykereskedői megállapították, hogy azért oly túrhetetlen, azért oly szédületes a drágaság Amerikában, mert a fogyasztók akarják a drágaságot. Azért drága minden, mert mindenki keresi a drágaságot és nem kell senkinek az olcsóság. Elpanaszolták a ruhagyárosok, hogy hiába készítenek olcsó holmit, mind a nyakukon marad, nem tudják elhelyezni az üzletekben és áruházakban, mert nem kell a közönségnek az olcsó portéka.

A drágasággal párhuzamosan emelkednek az igények az Egyesült Államokban, — ezt állapították meg a női divat tanárai és mesterei. A régi jó időkben, amikor szerényebbek voltak a jövedelmek, szerényebbek voltak az igények. A háborus idők fellendülése nyomán, a pénzösszegek idején azonban mindenki megszokta a nagy összegeket és amíg a régi jó időkben tízesekben beszéltek az emberek, ma megszokták a százásokat.

A női divat képviselőinek igazságát megállapították napról-napra, ha az idő bármely szakában végigsétálnak akármelyik nagyobb amerikai város utcáiban. Sohases láthatunk annyi drága szőrmekabátot, cifra kalapot, lakcipőt és selyemharisnyát, mint ma, — a drágaság idején. Amerikában is tért hódít legújabbban az a magyar származású mondás: "szegények vagyunk, de jól élünk". De már csak az elv kedvéért is kesergünk a drágaság miatt.

Az U-HAJÓK 5039 ANGOL HAJÓT KÜLDTEK A TENGER FENÉKRE.

A londoni tengerészeti minisztérium kimutatása szerint a lyasztott hajók egy részét már nemet tengerelatti hajók ösztönözték a tengerből, sok hasznos 5039 angol hajót és jó pedig ezután fog sorra ke- 25-213 emberéletet pusztítottak rállni.

ITT AZ ALKALOM

IGAZÁN OLCSON PÉNZT KÜLDENI

MAGYARORSZÁG BÁRMELY RÉSZÉBE

MAGYARORSZÁGBA:

100 korona	\$ 1.10
1000 korona	\$ 10.50
10000 korona	\$ 105.00
25000 korona	\$ 262.00
50000 korona	\$ 500.00
100000 korona	\$ 990.00

CSEHO-SZLOVÁKIÁBA:

100 korona	\$ 2.15
1000 korona	\$ 21.50
10000 korona	\$ 214.00
25000 korona	\$ 530.00
50000 korona	\$ 1040.00
100000 korona	\$ 2070.00

ERDÉLYBE:

100 Lei	\$ 3.85
1000 Lei	\$ 38.50
10000 Lei	\$ 385.00
25000 Lei	\$ 962.50
50000 Lei	\$ 1925.00
100000 Lei	\$ 3850.00

JUGOSLÁVIÁBA:

100 korona	\$ 1.30
------------	---------

Küldje el pénzt még ma, hogy mielőbb hazaérjen. Pénzt kívánságára bármely magyarországi takarékpénztárban vagy bankban nevére elhelyeztük. Használja ki ezt a kedvező alkalmat, mert az árak változhatnak.

NÉMETH JÁNOS ÁLLAMI BANK

Főüzlet: Fióközlöt:
 a Bankpalotában 1597 Second Ave.
 10 East 22nd St. corner 83rd Str.
 NEW YORK CITY

...aki erdélyi román tagja száma egyre szaporodik a k...
 volt éveken keresztül a magyar ségtelen, hogy a román kö...
 képviselőháznak, amellet van, mány, ha Vajda meg tudja...
 hogy Románia írja alá az osz- kítani, hamarosan aláírja a s...
 trák békeszerződést. Híveinek germaini békét.

20 év előtt alapított megbízható cég.

Állami felügyelet alatt.

Honfitárs!
 Ha pénzt akar küldeni az ó-hazába. Ha az ó-hazába akar utazni,

Magyarországba, Jugo-Szláviába, Erdélybe, Cseho-Szlóvákiaiba a megszállott területekre, mielőtt utnak indulna,

Hajójegyért forduljon bizalommal hozzánk levélileg vagy sürgönyliel.

UTLEVELET MECSZEREZÜK.

ZÁRO C. HENRY, BANKÁR

39 Cooper Square, New York City
 cor. Third Ave. és Sixth Str.

RIEGER R. JÓZSEF
 A magyar osztály vezetője.

Köhög? Fáj a melle?

NE HANYAGOLJA EL EZEKET A BAJOKAT!

Készüljön, erősítse, tisztítsa szervezetét s ne menjen gyöngé mellet a tének.

KÖHÖGÉS, MEGHÜLÉS

ellen s mindazoknak, akik hajlamosak a meghülésre, köhögésre, vagy kik bármely mell- és tüdőbajban szenvednek, legjobb a Vörös Kereszt

KÁRPÁTI MELL TEA ÉS MELLCEPPEK

Négy csomag Kárpáti Melltea és egy nagy üveg Kárpáti Mellceppek összesen csak két dollár. Használati utasítással küldjük postán bárhova. A valódit csak úgy kaphatja, ha a pénzt a rendeléssel erre a címre küldi:

VÖRÖS KERESZT PATIKA

8901 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.
Naptár! Minden rendelő újkor gyönyörű naptárt kap.

SZÁZTIZENHÉT

MILLIÓ DOLLÁR

JÓTÉKONY CÉLRA

Henry C. Frick, az acélmágnás, csak 25 millió dollárt hagyott családjának.

Kórházak, játékonysági és tudományos intézetek az örökösök közt.

New York, dec. 8. — Szombaton bontották fel és tették közzé Henry Fricknek, a pittsburghi acélmágnásnak végrendeletét. Országosra megelégedést keltett az a gondoskodás, amivel Frick felosztotta közel 160,000,000 dollárnyi vagyonát, a vagyon nagyrészt, 117,000,000 dollárt, ugyanis jótekonysági és tudományos intézeteknek hagyta, míg özvegye, fia és leánya részére csak 25,000,000 dollárt tartott fenn. Ezekben az összegekben nincs benne annak a 151 akeres birtoknak az értéke, amely Pittsburgban állott Frick nevére. Ezt a hatalmas és nagyértékű területet nyilvános park céljára Pittsburg városának hagyta az elhunyt acélmágnás, aki a park fenntartására kétféle millió dolláros alapítványt is teremtett.

New Yorki palotáját és nagyarányú mügyjteményét, aminek értékét 50,000,000 dollárra becsülik, a végrendelet értelmében New York népe kapja meg az özvegy halála után. A mügyjtemény fenntartására és gyarapítására 15,000,000 dolláros alapítványt is csinált Frick, kiköve, hogy a gyűjteményt "Frick collection" néven kezeljék s mutogassák palotájában, mint nyilvános múzeumot. A végrendeletnek ez a pontja New York városát tette meg — mint látjuk — főörökösnek, amennyiben a hagyaték 65,000,000 dollárt képvisel.

Az özvegynek, Mrs. Adelaide H. C. Fricknek halála után, vagy mielőtt máshova költözködne, a new yorki Frick palota — a végrendelet értelmében — egy korporáció kezelésébe került. A korporációnak New York állam törvényei szerint kell meg-

alakulnia. Amíg meg nem alakul teljesen, a mügyjteményt Mrs. Frick, Miss Helen Frick, Mr. Frick, az elhunyt fia, továbbá George F. Baker jr., J. Horace Harding, Walker D. Hines, Lewis Cass Ledyard, John Rockefeller jr. és Horace Haymeyer fogják gondozni. A megalakítandó korporációnak a végrendelet szerint, "a Frick Collection"-nak, mint művészeti művészeti múzeumnak fenntartása a szepmüvészeti fejlesztésére és tanulmányozására való bátortás és a hasonló tudományok előmozdítása lesz a célja.

A tanintézetek közül a Princeton és Harvard egyetemeknek, továbbá a Massachusetts Institute of Technology technikai intézetnek hagyott nagyobb összegeket. A Princeton egyetem 15 milliót, a Harvard és a massachusettsi Technologia 5—5 millió dollárt kapott.

A pittsburghi népnevelési bizottság céljaira 5 millió dollárt hagyományozott Frick. A pittsburghi intézmények közül még a következők részesültek az örökségben fejenként átlag fél-millió dollárral:

Children's Hospital, Allegheny General Hospital, Home for the Friendless, Kingsley House Association, Mercy Hospital, Pittsburgh Free Dispensary, Pittsburgh Newsboys' Home, Western Pennsylvania Hospital és a Central Young Women's Christian Association.

A new yorki Society of the Lying-In Hospital 1,500,000,000 dollárt kapott.

A leányának, Miss Helen C. Fricknek a 25 millióból eső részén kívül közel 6,500,000 dollárt juttatott az acélmágnás, hogy ossza szét tetszése szerint köz-, tudományos és jótekonysági intézetek között.

A BOLDOG TOLEDO.

TOLEDO, O., dec. 7. — Huszonnölc napig villamos szolgálat anélkül volt Toledo népe. Ez alatt az idő alatt annyira kijózanodott s annyira megtanulta értékelni a villamost, hogy amiód szombaton ismét megjelentek a villamosok az utcán, megtapsolta azokat. Különszövetségi bíró, akinek nagy része van a béke megteremtésében, maga vezette az első villamoskocsit mint motorman.

A Pénzküldés Mai Árfolyama

(VALTOZÁSNAK KITEVÉ)

100 Csehoslovák korona \$2.30

100 Jugoszláv korona \$1.30

100 Román Lei \$3.70

(Posta költség csak 25 cent küldeményként.)
Nagyobb összeg küldésénél árcsökkentés.

Egy közönséges pénzfutalvány és egy postabélyeg

minden, ami kell ahhoz, hogy az országok bármelyikébe pénzt küldhessen. Magyarországon a közlekedés egyelőre szünetel. A közlekedésnek járjon el: Irón egyszerre az alatti címre, mellékeljen Posta Utalványt vagy Expressz Utalványt az AMERICAN EXPRESS COMPANY, NEW YORK, nevűre küldve azon dollár összegre, amennyit küldeni akar és közzéje az Ön nevét és teljes címét és annak személyi címét, akinek részére a pénzt küldi. Pénze azonnal továbbítja lesz a legelőször árfolyam mellett és fizetést nyújt. Küldje: Vagy ha jobbnak véli, írjon felvilágosítást, mert pénzküldés ívén és címzett borítékán, vagy 1939A el szerényesen valamelyik irónál.

AMERICAN EXPRESS COMPANY
FOREIGN MONEY ORDER DEPARTMENT

A ROMÁN RABLÓK GARÁZDALKODÁSAI

A beavatottak a Magyarországon okozott anyagi kárt nem kevesebb, mint 28 milliárdra értékelik.

Mint a bécsi lapok megemlítik, sok-sok milliárdra rug az a kár, amelyet a rabló román horádok okoztak Magyarországon, a honnan elvitték mindent, ami a kezük ügyébe akadt, sok olyan dolgot is, amely szinte mérhetetlen értéket képvisel.

A beavatott körk az ilyenek az országban okozott kárt nem kevesebbre, mint huszonnölc milliárd koronára értékelik. Ez az összeg tíz teljes milliárdnál nagyobb annál az összegnél, a amelyet a románok hadispar feleiben eredetileg követeltek a központi hatalmak országaitól.

Olaszországban minden eszondos.

(Folytatás az 1-ös oldalról)

nákat egyszerűen meg akart lincselni.

Most, hogy a zavargásoknak vége van a hogy a szocialista képviselők visszatérnek a parlamentbe, remélhető, hogy az adriai kérdés gyors elintézését nyer majd. A szocialista honatyák eddig ugyanis azzal tudták igazolni a népet, hogy új háború van kilátásban a fumieli helyzet miatt. Ez az argumentum azonban elesik, mihelyt a nép látni fogja, hogy a saját vezetői a béke irány felé halnak.

"Olaszország békét akar — mondta legutóbb egy ismert államférfi — azt akarja, hogy D'Annunzio és katonái sértetlenül visszatérjenek Olaszországba és azt akarja, hogy sztrájkok és általános sztráklanság ne zavarja meg az általános eszondot. Reméljük, hogy az amerikai nép ebben a törekvésükben támogatni fog minket."

Fő kérdés ma az elnök-választás.

(Folytatás az 1-ös oldalról.)

kerül szóba még St. Louis, San Francisco és Asbury Park, N. Y. is.

Akármielyen furcsán hangzik is, a demokráta erősen favorizálják San Franciscot. A demokráta között sokszor esik szó Clevelandról és nem lenne nagy meglepetés, ha a verseny a város javára dőlné el.

A demokráta végleg nem határoztak meg a felleveleikben sem. Egyelőre az a helyzet, hogy Wilson hivatalosan nem jelentette ki, miszerint többet nem pályázik. Ha pedig ő részt akar venni a harcban, természetesen, más jelöltet a demokráta nem állítanak.

Eddig minden kijelentés csak fellevelesen alapszik, véglegesen majd csak a konvenció után lehet tudni. Ez azután kezdődik el majd csak az igazi küzdelem.

D'Annunziók a dalmát partokat akarják támadni.

(Folytatás az 1-ös oldalról)

gárok megtámadnassák a jugoszlávokat.

Az események közelálló szemléli szerint az albán és montenegrói felkelés terve és annak kivétel nem egyedül D'Annunzio ötlete; nagyban elősegítették ebben olaszországi barátai.

Más oldalról meg annak a híre érkezik, hogy harmincezer főből álló jugoszláv hadsereg áll készen arra, hogy az olaszokat az első gyanus mozdulatra megtámadja.

Szerbia készen van arra, hogy minden, a rendelkezésére álló eszközt felhasználjon az olaszok a területüknek a megvédésére, amelyekről azt hiszi, hogy az ő jogos tulajdonát képezik. A helyzet valóban nagyon éles és Páriből érkezett hírek szerint a háború fenntartásának lehetőségét tartják.

NEM PÁRTOLJÁK A KIRÁLYSÁGOT

A prágai sajtó szerint nem igaz az, hogy a magyarországi királysági mozgalmat az antánt támogatja.

Az egyik prágai lap megállapítja azt, hogy azok a sajtóközlemények, amelyek szerint a szövetségesek támogatják a magyarországi királysági mozgalmat, tendenciózus ráfogásnak nem egyebek. Amennyiben a magyar monarchisták azt kísérelnék meg, hogy a céljukat a szomszéd államokban, így Németországban is keresztülvigyük, úgy a esek mindent meg fognak tenni arra, hogy ezt a leggyökeresebben megakasszák.

EGY SZENÁTOR A SZTRÁJK VEZÉREK ELLEN.

Pomerene ohioi szenátor erősen helyteleníti az acél és a bányász sztrájkot.

NEW YORK, dec. 7. — Atlee Pomerene ohioi szenátor, aki valószínűleg elnökjelölt lesz, beszédet tartott az életbiztosító társaságok elnökeinek gyűlésén. A beszédében azt hangsúlyozta, hogy a kormány kötelessége beleavatkozni minden ipari vitába, amikor a népi érdeke forog veszélyben. Elítélte a radikális munkásvezeteket, akik nemcsak sztrájkra izgatnak, de a kormány megdöntésére is törekusnek. Sorba vette a bostoni rendőrsztrájkot, az acélsztrájkot, bányász sztrájkot s vaalmenyit helytelenítette. A bevándorolt munkásigazgatókra előzva kijelentette, hogy Európa nem fogja megelégedni a békével, de Amerika meg fog amerikaiasítani minden bevándoroltat, s akit nem tud megamerikaiasítani, azt nem tűri meg ebben az országban.

A bányászsztrájk vége közeledik.

(Folytatás az 1-ös oldalról.)

ügyminiszter kedden szintén Indianapolisban lesz."

A RÉSZLETEKET NEM HOZTAK NYILVANOSSÁGRA.

Az elnök ajánlatainak részleteiről nem szivárogtak ki hírek eddig, azt azonban határozottan állítják a hivatalos körök, hogy a kormány nem engedett az álláspontjából, azonban az ajánlat mégis olyan, hogy annak alapján a unio tisztviselői kérhetik, hogy a bányászok azonnal menjenek vissza a munkába, bízva abban, hogy az igényeik igazságos elbírására fognak találni. A kormánykörök szerint a részleteket hétfőn fogják nyilvánosságra hozni.

A szénstrájk helyzetben ilyen képen hirtelenül beállott fordulat következtében biztosra vehető az a beavatottak szerint, hogy a kormány nem fogja folytatni azt a bünvádi eljárást, amelyet a bírói párcanek megsejtése miatt kedden kezdetek volna tárgyalni Indianapolisban Anderson bíró előtt.

Azt hiszik, hogy a kormány a tárgyaláson vagy egyszerűen be fogja szüntetni az egész eljárást, vagy a tárgyalás alhalasztását fogja kérlelmezni. A kormányban nincsen szándékában bünvádiilag ü-

dozni a unio tisztviselőit, ha a szénstrájk véget ér.

BIZNAK A SIKERBEN.

Az igazságügyi kormányfenti hivatalos jelentésnek kiadásával egyidejűleg azt a reményét fejezte ki, hogy az ajánlatot a kedden Indianapolisban tartandó gyűlés is el fogja fogadni és, hogy országosra hamarosan ismét normális állapotok kezdődhetnek a szénbányászattal.

A szövetségi tisztviselők szerint a kezdeményező lépést a unio tisztviselői tették meg. Lewis és Green hír szerint először maguk igyekeztek azon, hogy valami békés meg egyezést hozhassanak létre és, hogy olyan ajánlatot kaphassanak, amely ajánlattal bátran léphessenek a bányászok elé.

WILSON KÖZBÉLÉPÉSE.

Palmer igazságügyi miniszter a dolgot közvetlenül Wilson elnök elé terjesztette, akivel negyven percig tartott tanácskozást folytatott a délután folyamán a Fehér Háza. A konferencia végeztével azután az elnök ajánlatát a bányász-unio tisztviselői elé terjesztette. Ugy Palmer, mint Tumulty részletesen megvitatott a dolgot Lewissel és Greennel és éjfélfélre teljes is lett közöttük a meg egyezés. Ugy Lewis, mint Green biztos abban, hogy a bányászok plénuma a tervezetet el fogja fogadni és, hogy a bányászok hamarosan ismét fel-

SZABAD

MAGYARORSZÁGBA

1000 Korona \$11.50

10,000 Korona \$110.00

25,000 Korona \$275.00

50,000 Korona \$525.00

SZÁZEZER

KORONA

EZER

DOLLAR

ismét a pénzküldés egész Magyarország területére. Egyforma biztonsággal lehet pénzt küldeni a régi Magyarország bármely részére. Ugy a megszállott területekre, Felsőmagyarországba, Csehoslovákiába, Erdélybe, Romániába, a Bánátba, Jugoszláviába, a régi Horvát-Szlavonországba, mint pedig a meg nem szállott, szabad magyar területekre, szóval mindenhova, a hol magyarok laknak.

Ujabb kábelsürgöny

erősítette meg azt az előbbi hosszám érkezett kábelsürgöny, amelyben budapesti képviselőm jelentette, hogy Magyarország meg nem szállott területein újra lehet fizetéseket eszközölni. Ez a kábel azt jelenti, hogy most már Magyarországon minden részére lehet újra teljes biztonsággal pénzt küldeni.

Jönnék a hírek az ózánból, hogy némi miatt nagy. Ha egy pár csizma 1000 koronába kerül, mint azt írják, akkor az a pár csizma, ha arra, innen küldjük a pénzt, alig kerül valamivel többbe, tíz dollárnál. Ennyit pedig egyelőre Amerikában is kell egy pár csizmáért fizetni.

KÜLDJÖN ANNYI PÉNZT CSALADJANAK, AMENNYIT CSAK TUD.

ALAPITTATOTT 1896-BAN

KISS EMIL

BANKAR

133 SECOND AVE.

NEW YORK

PÉNZKÜLDÉS ÉS PÉNZBEVALTÁS

a legelőször napi árfolyam mellett.

HAJÓJEGYEK EURÓPÁBA.

Ha nincs utalva, forduljon hozzánk.

TRANSATLANTIC EXCHANGE INC.

203 — 10th AVENUE, Cor. 22nd St., NEW YORK, N. Y.
Telephone: Watkins 7232.

A CAMEL CIGARETTA a tökéletes fajta a legfinomabb Török és belföldi dohányoknak, és ezt a cigarettát főleg fogja okvetlenül helyezni bármelyiknek is melyet szívni szokott.

Hogyha szereti, hogy a cigarettá semmiféle izt sem hagyjon maga után akkor okvetlenül használja ezt, mert a Camel cigarettá használat után kellemes izt biztosít Önnek. Ha Ön egy valódi cigarettát akar szívni mely mindenben megfelel kívánalmainak akkor okvetlenül használja a Camelt.

Az Ön személyes próbája megfogja Önt győzni arról, hogy a Camel cigarettá az egyedüli, amely kielégíti az Ön kívánalmait minden tekintetben.

Bármilyen áru cigarettát hasonlísson össze a Camel cigarettával, minőség és megelégedés tekintetében.

R. J. REYNOLDS TOBACCO COMPANY
WINSTON-SALEM, N. C.

Cigarettes

CLEVELANDI HIREK.

A MAGYAR SZINÉSZEK ELŐADÁSA.

Palásthy Sándor színtársulata nagy sikerrel hozta színre Lehár régi és kedves operettjét, a Luxemburg Grófját.

Telt ház nézte végig az előadást. — Horváth Lajos nagy sikere. — A népszerű komikus minden mondasán sokat kacagtak. — A rendező munkája.

Palásthy Sándor színtársulata ismét... stb. stb. Ezúttal Luxemburg Grófja ment, Lehár Ferenc nagyszerű muzsikája, kedves, könnyelmű szövegű operettje. Mindenki jó volt. Jó volt Huszár Margit, a primadonna, aki a koncert-énekesnő hangját elfogadhatóan idomította az operett-muzsikához, jó volt a partnere, az újabb színdarab teremtő Hegedűs, aki különben kezdte a régi szép hangját visszanyerni, jó volt Zsadányi mint táncos, jó volt Zsadányi mint narturbur, jó volt Várady Júlika, mint táncosnő, jó volt Nádaszy Miklós, mint tenorista, jó volt Torday Erzsé, mint komika, jó volt a karmester, jó volt a karmester felesége, jó volt általában az egész kórus, jó volt mindenki, jó volt a sugó és jó volt a színházban lenni, mert összesség, kerek, jól kidolgozott előadást kapott a közönség, zökkenők, megállások, tudatlanságok nélkül.

Ex persze a rendezőnek, Horváth Lajosnak az érdeme, aki nek a munkáján meglátszik, hogy alapos, gondos, hozzáértő munka. Ha d szenteljünk ezuttal néhány sort a rendezőnek.

Színházi vállalkozásoknál ez az az ur, akinek a munkáját a közönség rendszeresen nem méltányolja, akiről senki se beszél. A közönség beszél elsősorban a színészről, akinek nevét, vagy sír, beszél talán az íróról is, a zeneszerzőről, de a legkritikábil embereket jut eszébe, hogy a kulisszák mögé tekintsen, meg tudandó: tulajdonképpen ki nek az érdeme, hogy X. ur, vagy Y. kisasszony jól "játékosította át magát balra" vagy "szépen feldolgozta a második felvonás fináléját". Pedig van valaki, egy titkos mozgató erő, akin az egész megfordul: a rendező.

ISMÉT AGYONLÖTTEK EGY RENDŐRT.

ROBERT SHELTON KÖZRENDŐR ESETT HÍVATÁSÁNAK ALDOZATUL ISAAC ÖRMESTER UTÁN.

Egy részegség miatt letartóztatott férfi lőtte le, amint a rendőrállomára kísért. — A gyilkos elment. — Még nem sikerült letartóztatni.

A clevelandi rendőrségnek ismét halottja van. Ismét áldozatul esett hivatásának egy rendőr, Robert Shelton patrolman - lőtte egy ismeretlen férfi, amidőn részegség miatt be akarta kísérni a rendőrállomásra. A megsebesített rendőr a kórházi operáló asztalon halt meg.

A gyilkosság éjjel után 2 órájában történt. A merénylő a negyedik kerületi rendőrállomásra igyekezett Shelton. Az E. 55th Str. és Windsor Ave. sarkán hirtelen revolverrel rántott elő a letartóztatott ember és mellé lőtte a rendőrt. A golyó a szívén alul halott a szerencsétlen rendőr testében.

Shelton viszonzni akarta a golyót, de már nem volt anynyi ereje, hogy elszánts volna a revolverét a merénylő után.

Ha Rheumában szenved.

Sloan's Liniment kétszer tartandó felkenésnek és kintalásnak esztendőn. MERT várná meg, míg a súlyos fájdalom, kimerültség esetén a szurkások, fájós izom, sciatica vagy hátfájás kinyit, mikor Sloan's Liniment megakadályozza, testét jó karban tartja?

Dörzsölés nélkül be hat a fájós részbe. Próbálja meg ma és megkapja a kielégítő, pontos, biztos befolyást, mely követi Sloan's Liniment nem történhet meg sok ezer kártyát világszerte, ha nem volna meg. Minden patikában van - házon kívül - a legnagyobb mennyiségben - a legnagyobb áron - a legolcsóbb. 35c, 70c, 1.20.

Sloan's

MR. & MRS. COOLIDGE.

A radikálisok ellenfele.

A novemberi választások alkalmával az egész ország érdeklődése kísért a Massachusetts-i kormányzaválasztás eredményét. A republikánus Coolidge újra "futott", az az ember, aki a bostoni rendőrsztrájk alkalmával a legelőbb álláspontot foglalta el a talzó radikálisok ellen. Az állam népe óriási többséggel ismét kormányzójának választotta az erőes férfit, akit az 1920-as választáson az Egyesült Államok alelnökének akarnak jelölni a republikánusok.

KÉTSÉGBEJÍTŐ A SZÉNHIÁNY.

CSÜTÖRTÖKRE ALLITÓLAG MÁR 200,000 EMBER LESZ MUNKÁNK NÉLKÜL CLEVELANDBAN.

Majdnem minden ipartelep lezárna. — Több nagy gyár ma már nem nyit meg. — A városi közművek részére talán érzéketlen szén. — Sötét a belváros.

A szénhiány teljes rettenetességével bekövetkezett Clevelandban. Egyháztanárszárjak le az ipartelepüket, mert nincs szén a kazánok fűtésére, a gépek hajtására. Oly nagy a szénhiány, hogy a hét közepére ugyazólván minden gyárban megáll a munka. Azt jelenti ez, hogy százezrek lesznek munka nélkül, százezrek esnek el a megélhetéshez a legtöbb esetben nélkülözhetetlen munkabértől.

Számos nagy ipartelep ma már nem nyit meg. Erről már szombaton értesítették J. C. Brainardot, a Kereskedelmi Kamara ipari fejlődési bizottságának elnökét. Brainard becslése szerint e héten közel 200,000 férfi és nő veszt el munkáját vagy 3000 gyár lezárása folytán.

Szombaton este a belváros már 6 órától kezdve majdnem sötét volt. A Kereskedelmi Kamara kiskereskedő-tanfésának kérelmére az összes üzletek kioltották a villanylámpákat úgy üzletekben mint a kirakatokban. Előszűtültek a villamos beáramlók is. Csupán az utcai lámpák világították az üzleti negyedet. Ennek is a szénhiány az oka.

A városi közművek, mint a villanytelep, vízszűrőtelep, hulladék feldolgozó telep, talán kapnak szénét a nem lesz a város kénytelen lezárni ezeket.

Columbián megye egyik bányatársulata felajánlotta Cleveland városának két bányája összes termelését. Csak az a feltétel, hogy a város gondoskodjon bányászokról. A két bánya az ohioi Salinevilleben van. Davis polgármester távirat-

PERZSELT DISZNÓK

Tisztán, bél nélkül, 20-22 cent fontja.
Élve 15-16 cent fontja.
Minden súlyban, házhoz szállítva. — Kijöhet a farmra és egyedül perzselheti.

Legjobb leveshús, fontja ..... 20-23 cent
Disznó sódar, fontja ..... 26 cent
Pork Line, fontja ..... 36 cent
Perzsel szalonna, májas és véres hurka, kolbász, házilag készült disznósajt nagyban áron.

RITTER & CO.
3103 LORAIN AVE., CLEVELAND, O.

Mennyi szénét kap Cleveland.

Herman Griggs, a clevelandi szénbizottság egyik tagja szerint Clevelandba e héten csak 40 vagy 50 vagon szén jöhet naponként. Ez csak 5 százaléka annak, amire a városban rendes körülmények közt szükség van.

A szénbizottság Garfield fűtőanyag biztos utasítására arra sürgeti a városi villanytelepet és a villanyvilágítási társaságot, hogy ne adjanak villanyerőt hajtási célra olyan gyáraknak, amelyek nélkülözhetetlen árucikkeket termelnek.

A Cleveland Illuminating Company villanyvilágítási társulat a városban levő gyárak 75 százaléka számára szolgált villamosságot mint hajtóerőt.

Ez a társaság és a városi villanytelep vezetősége ma állapítják meg, hogy mely gyáraktól és műhelyektől vonhatják meg a villanyerőt.

ELITÉLT BÉKEBÍRÓ.

Siklás miatt fegyházba került H. H. Anderson.

Baer bíró szombaton bizonytalanná időre fegyházba küldötte H. H. Andersont, Dover township volt békebíróját azért, hogy 1918. novemberében egy nő ügyfelének - elikkasztotta 485 dollárját.

HASZNALJA KI AZ ALKALMAT.

A korona ára bizalmas felmeleg

Most küldjön pénzt Magyarországra otthoni rokonai, barátai segítésére.

PÉNZT A LEGOLCSÓBB NAPI ÁRFOLYAM SZERINT utaljuk át a legelőbb garancia mellett Magyarország bármely községébe. Hátjegy és Utlevelet szerzünk minden olyan magyarnak, aki a Jugoszláv vármegyébe akar utazni. Irjon meg má erre a címre:

Gawansky Lepsa & Co.
315 SO. LA SALLE STR. CHICAGO, ILL. Földalatti. Tel. Harrison 3877.

Eladó Pékség.

Eladó kimerülés miatt a magyar negyed forgalmá helyén egy évek óta fenálló, nagy vevőkörrel rendelkező kiterjedő pékség.

3314 BUCKEYE ROAD CLEVELAND, O.

287 V. 288

KÉTNEJŰ OLASZ.

Egyik felesége 16, a másik meg 20 éves.

Novario rendőrgyász hivatalába két csinos fiatal nő állított be szombaton. Elpanaszolták, hogy a 28 éves Joseph Arcidiano mindkettőjüket feleségül vette. Kijelentették, hogy nem nyugosznak addig, amíg a férjüket börtönben nem látják.

Az első feleség, Mrs. Imogen Russell Arcidiano, aki még csak 20 éves, 1915 októberében ment nőül az olasz fiatalemberhez. Az esketést Zoul békebíró végezte. Ugyanez a Zoul adta össze Arcidianoval a tizenhat éves Louisa Totarellát is a mult áprilisban.

Az első feleség elmondta, hogy februárban hagyta el a férje.

Akkor kezdett udvarolni nekem! — jegyezte meg a másik.

Csütörtökön találkozott az első feleség a férjének egyik unokaöccsével, attól tudta meg, hogy Arcidiano meg-nősült újra. Félkereste a me-nyeoskét és együtt ment vele panaszt tenni a rendőrbíró elé. A bigamiával vádolt olaszt keresi a rendőrség.

HAT HETES HARAG.

Válópár megindítására kényserített egy asszonyt.

Mrs. Anna Hauptman, aki a 852 E. 185th Streeten lakik válópárt indított a férje, Harry L. Hauptman ellen, mivel hat hét óta nem szolt hozzá.

Az otthoniak Szükségben Szenvednek

Az Egyesült Államokban az idén éppen olyan örömmünepet jelent a karácsony mint más években.

Mi van odaát? Hogyan fogják az elhagyott hazában ünnepelni karácsonyt. Képzeld el magának a nyomort, a szenvedést és a kétségbeesést, amit az otthoniak érznek most.

Ha barátait és rokonait boldoggá akarja tenni, küldjön nekik pénzt karácsonyra. Örömmel állunk rendelkezésére.

The Marine Trust Company of Buffalo

Alaptőke és Feleség: \$17,000,000
Forgalom \$100,000,000

Dr. Király L. Albert

MAGYAR ORVOS ÉS SEBÉSZ

IRODA ÓRAK: Reggel 9.30-11, délután 3-5, este 6.30-7.30. Vasárnap délelőtt 10-11.
United Bank Building 2.0-211. Irodai Tel. Central 3782 W. Lorain és West 25-ik Street sarkán. Cleveland, Ohio.
LAKÁS: 1430 WEST 101-ik UTCA Ohio State Lorain 688-W

Nálam kaphatók a legjobb **KÖVÉR DISZNÓK**
C. B. PALMER
Stop 12. Kinsman Road, Cleveland, O.
Tel.: Broadway 1290 W.

PÉNZKÜLDÉS teljes felelőség mellett olcsó napi áron az **AMERICAN EXPRESS COMPANY UTJÁN.** Minden ügyet elintézem. Fordítom hozzád bizalommal. Készen áll az amerikai magyarságot.
GARTNER LAJOS
megbízható közjegyző, pénzküldő és éghazs Jogügyi irodája.
401 EAST 10. STREET. NEW YORK, N. Y.

Egyedüli Amerikában az Első Magyar Stempeló Gyár

mely valódi hazai árucikkeket gyárt.

Nagy karácsonyi vásár

5000 drb gyermekbabákban és egyéb szép játékokban

AMELYEK MOST OLCSÓBBAN KAPHATÓK MEG ÜZLETEMBEN, MINT CLEVELAND BAR-MELY MÁS ÜZLETBEN.

25% megtakarítás

Még tart a Nagy Kiárusítás

és ha most vásárolnak, sok pénzt takaríthatnak meg, mert nem egy-hamar akad alkalom szükegleteit ily olcsó árban beszerezni.
Rendeljen Ön is aronnal akár a saját réaszere, akár kedveseinek

KARÁCSONYI AJÁNDÉKKÉPEN

valódi FLANNEL, KARTON, LENVASZON és GYOLCSARUKAT, a melyek yárd és végszámra kaphatók.

Valódi FLEISHER-féle BERLINER HARASZT és hazai módra készített BERLINER KENDŐK mélyen lezállított árban.

A legnagyobb választék van saját gyártmányu KÉZIMUNKAK-BAN garantált HÍMZÓ PAMUTOKBAN és SELYMEKKBEN, FALDISZEKKBEN, ABROSZOKBAN, KIS RUHAKBAN, stb.

FIGYELMEZTETÉS!-Vidéki megrendelők ne küldjenek levélben késpénzt, csak csekket, vagy money ordert, mert a levélben küldött pénzért nem vállalok felelőséget. Az árut fizethetik akkor is, ha átveszik. — KÉRJENEK MAGYAR ÁRJEGYZÉKET.

CHARLES K. GROSS

Első Magyar Stempeló Áruk Gyára
8803 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

SCRANTONIAK AZ ÉHEZŐ GYERMEKEKÉRT.

Már többször olvashatták magyar testvéreim a Szabadság hasábjain, hogy a scrantoni magyarságnak a legnagyobb része fáradszorgos munkával hozzájárult a szülőhazánkban éhezők segítségéhez.

Hogy mentették meg az életem ártaian lelküket. Hogy tehát sokatoknak emlékében maradjon ezen nagy nap, ide csatoljuk neveiteket: Cooper Etelek, Cooper Ella, Szabad Erzsike, Borsodi Irén, Krizsán Mariska, Csinos Sárika, Varga Mariska, Folly Erzsike, Faragó Lillike, Kovács Erzsike, Folly Anna, Krajcosovics Mariska, Nagy Ágnes, Hajner Margit, Szalai Teréz, Menyhárt Juliska, Világi Juliska, Hajner Ágnes, Vizeze Róza, Nagy Margit, Rácz Veronika, Rácz Gizella, Majorcsák Juliska, Demjén Etelek, Horváth Margitka, Kamenczy Erzsike, Matustyák Manczika, Szabó Juliska, Tóth Margit, Takács Erzsike, Pála Katalin, Pála Róza, Striznicky Erzsike, Vörös Mariska, Reizman Zoltán, Balla Józsefné, Horváth Mihályné, Marosi Józsefné, Matusecsák Sándorné, Szabó Sándorné és Reizman Jenőke, Marosi Józsika és Horváth Ferenc fiai.

ÉN CSAK FÉRFIAKAT KEZELEK.

Az én kezeim alatt. Saját magam tanulmányoztam azt, hogy milyen kezelési módokat használnak Európa klinikáin Londonban, Párisban, Rómában, Bécsben és Berlinben. Ezekből már 25 éve kezelek helyben és 1887 fertőzőbetegségeket, minek folytán kellő eredménnyel vagyok képes kezelni e fajta bajokat. Ha baja van, jöjjön hozzám ingyenes tanácsot és megvizsgálunk egy pár feltehetően. Lehet, hogy évek szenvedéseitől kímélt meg magát és más less az élete. Tanácsadás ingyenes. Magyarul beszélünk.

DR. HOWELL 31 SOUTH HOWARD STR. AKRON, OHIO.

A BANYA ÁLDOZATA. WEST VIRGINIAI HIREK

Magyar bányász halála. — Szomorú temetés. — Munkásélet tragikus vége. Közi: Andreánszky Gyula, a Szabadság West Virginia, Virginia és Kentucky-i képviselője. Címe: Box P. Calletsburg, Ky.

McAdoo, Pa. — Mely gyásza borult Erdős József McAdoo-i magyar munkás esendéjébe. NovEMBER 10-én tizenhétéveskedik jövedelmével indult meg munkájába a "gazda", de alig kezdte meg a földméllyében kenyérkereső munkáját, hatalmas szénreteg szakadt le a feje felett, a szénesétlen bányászt maga alá temette. A romok alól már csak holttestét vehették ki.

Erdős József, a sopronmegyei Farád községből érkezett Amerikába "szerenesté próbáni" és mindenkor becsületes, szorgalmas munkása volt az amerikai magyarságnak.

A szomorú temetés november 20-án ment végbe. Paul Daska allentowni és Friedrick hazletoni evangélikus lelkészek segédlete mellett. Az előbbi magyarul, az utóbbi angolul beszélt a halottat a gyászoló közönségtől és családtagoktól.

Erdős József tagja volt a Verhovay Egyetel 11-dik fiókjának és az audenriedi Szent László Betegseggyógyó Egyetelnek, melyek testületileg vettek részt a temetési szertartáson. Megjelent a szomorú eseményen az elhunyt testvérbátyja, Erdős Márton is feleségével és a kiterjedt, nagyszámú rokonsággal.

Általános részvételt veszi körül a szerenestelen özvegyet, aki igazán hü, gondoskodó, ragaszkodó férjét veszítette a banya áldozatában, akinél hűlt teteimet, a meadóit magyar temetőben helyezték örök nyugalomra.

COLUMBIA

DANOLÓ GÉPEK ÉS LEMEZEK. Az összes létező COLUMBIA lemezek és danolók gépek legújabb, legmegújítottabb és legnagyobb FÖLNYKÉSEGE Állandóan rakta-ron vannak az összes eddig megjelent és a legújabb COLUMBIA lemezek. Jutányos áron szállított úgy gépet mint lemezeket Amerika bármely részébe. Póstaírat rendelések gyorsan, pontosan különös figyelemmel lesznek teljesítve.

Kérjen nagy képes árjegyzéket! Ingyen küldöm bárhová!

Amerika legnagyobb magyar áruháza. Magyar a magyarnak! EMIL NYITRAY 224 East 19th Street, New York, N. Y.

Bizalommal forduljon hozzánk. Ha utlevélre s hajójegyre van szüksége, mi teljesen ingyen leszünk segítségére, hogy azokat gyorsan és biztosan megkaphassa. Házunkban ajonnan berendezett szobák, családoknak lakások állnak rendelkezésükre.

Ne hagyja el munkáját, írjon azonnal bővebb felvilágosításért. ALEX BÉKASSY 503 WEST 19th STREET, NEW YORK, N. Y.

RENKIVÜL TANULSÁGOS ISMERTETÉS

A KÜLÖNBÖZŐ BETEGSÉGEK FŐOKAI.

Száz különböző betegségben szenvedő ember körül legalább is kilencvenötnek belet me működnek rendesen. — Ez a tudományosan megállapított tény indította a tudóskot arra, hogy a legtöbb betegséget okát a belekben keresse.

Az egészséges ember ürületét megvizsgálva, egy font ürületben 1-5 millió betegséget okozó csirák (bacillusok) találunk. — Ha ezek a csirák (bacillusok) a székletnél tovább maradnak a végekben, — nemcsak tovább szaporodnak, de erjedést okozva, megrohaatják azokat a szerveket, melyek a belek keresztüli felszívódva a test táplálására lennének hivatalva. — E megrohadat, megmérgeztet medvek a belekből felszívódás útján eljutnak a vérbe és a vérből észrevétel nélkül az egész szervezetbe.

Ha az emésztés rossz vagy tökéletlen, az s vér tisztátalanára vall és vérbőség áll be a májban, az izmok megmerednek, az idegrendszer kimerül, az agy, a szív, a vese, a gyomor, a vérképző szervek elvesztik ellentálló képességüket és működésük gyengül.

A vér összetétele megváltozik, megtelődik nem odavaló mérgező anyagokkal, miáltal a koránkezdő megkeményednek "vérdény elmeszesedés", ami a vérben beálló öregségnek a jele. — Akinek vére tisztátalan, az egész testében fájdalmakat érez, levert és kedvtelen.

A tökéletlen felszívódás és a tisztátalan vér okozta általános jelek a következők: általános fáradtság, levertség, az illó elvezési önbizalmát, gyakori fejfájás, szédülés, csökkent látóképesség, émélygés, savanyu gyomor és gyomorégés, egyre változó fájdalmak, vertóvalás, bizos lehellet, szivdobogás, rossz szájíz, bevonat nyelvi, gyors erővesztés és gyors lélegzés, álmoság különösen étekezés után, égő érzés a borbén, erőtlenség, székszorulás, mely hamasással váltakozik, gyors és könnyű meghűlés, csuszos fájdalom stb. stb.

Partos C. Miklós new yorki gyógyszerész és vegyész felfedezte a módját, miként lehet a rossz emésztés okozta bajokat és azok következményeit gyökeresen meggyógyítani. — A PARTOLA, melynek a csirákat (bacillusokat), amelyek ott felhalmozódnak, tisztítja és ifrissítja a vért, szabályozza a belek és a máj működését, úgy hogy az erjedés és rohadás, mely az erővesztést alássa és a betegségek 95 százalékát okozza, — elkerülhető.

Milliók és milliók köszönik tartós, jó egészséget annak, hogy PARTOLÁT használnak állandóan. — Nők, férfiak és gyermekek egyaránt könnyen szedik. — A gyermekek kedvence a PARTOLA. — Szaga kellemes, íze üdítő, olyan mint az ismert Promineli cukorkáé. — Ára hat dobozzal csak 5 dollár. Egy dobozzal 1 dollár. — Megrendelhető ezen cím alatt a feltalálónál és egyedüli készítőnél: PARTOS PATIKA, 160 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

Asszonyok! Asszonyok! november 27-én New Brunswickon tartott gyűléséről hazafele úton a vonatjára várakozott.

Az állományon keresztül robozó gyorsvonatról egy darab vas leszakadt s a nem messze várakozó Virág honfitársunk felé repülve annak jobb lábát elverte. Apollás végett azonnal a new brunswicki Szent Péter kórházba szállították s ügyét a Kath. Népszövetség vette kezébe, megindítva a kárterítési eljárást a vasutársaság ellen. Az ügy jó kezében van.

Egy pompás családi orvosság, amely influenza és tüdőgyulladás ellen védi meg.

CHICAGOI MAGYAR ORVOS. Dr. Löwinger Ernő magyar orvos és sebész, az összes orvosi tudományok tudora. Címe: 1858 GRAND AVE., Chicago, Ill. — Rendel: d. e. 10-től 11-ig. D. u. 6-tól 8-ig. Vasárnap d. e. 10-től 12-ig. Telefon: Seely 2904.

Minden házban tartásuk kén- nél a BIZONFFY MAGYAR-ANGOL és ANGOL-MAGYAR SZÓTÁRT vagyis TOLMÁCS-KÖNYVET. A két kötetet fűzve \$2.25-ért küldi a Szabadság bérmentve. Siessen a rendeléssel, mert nem sokáig tart a kedvezményes ár. Küldje a pénzt készpénz, Money Order, alakjában pontos címével erre a címre: Szabadság, Szótár-Osztály, Box 171, Cleveland, O.

UTLEVELEK. HAJÓJEGYEK. KÖZELEDIK SZENT KARACSONY UNNEPE, SIENSEN PÉNZKÜLDEMÉNYÉVEL, hogy felvidíthassa otthon nélkülöz családjának Karácsonyát.

A Korona árfolyama olcsó, a pénzt biztonság megkapják. Írjon, vagy jöjjön el személyesen irodámba, ahol pontos és előzetes kiszámításban fog részesülni.

JOHN NEMETH, JR. BANKER 437 Penn Ave. Pittsburgh, Pa. 231 Girard Ave. Philadelphia, Pa.

Hajójegyek eladása Európába vagy Európából ide. Fénzküldés Magyarországra bármely országba. — Kamatol fíztiük telarkibetelre. JACOB GOLDBERGER, Bankár 432 State Street, corner Washington St. Perth Amboy, N. J.

HA PÉNZT AKAR HAZA KÜLDENI, HAJÓJEGYET VENNI,

avagy bármilyen hazai ügy elintézésében tanácsra van szüksége, írjon vagy keressen fel: RIZSAK JÁNOS 127-2 STREET, PASSAIC, N. J.

HAJÓJEGYET, UTLEVELET AKÁRHOVÁ

akárkinek, a leggyorsabban s legbiztosabban megszeres. Továbbá Pénzt az óhazába legbiztosabban s törvényes napi árfolyam szerint küld.

CSOMAGOT teljes felelősség mellett akárhová küld az amerikai magyarság régi hűséges barátja: ADLER M. IGNÁZ

Hajójegy és Pénzküldési Irodája 201 E. CHAPEL-ST. NEW HAVEN, CONN. Fiókiroda: 99 Quinpiac St. Wallingford, Conn.

ÖNNEK JÓ KEZELÉS KELL. PROF. DR. MOORE SPECIALISTAK

MINDEN BETEGSÉGBEN A LEGJOBB KEZELÉST GARANTÁLJÁK. Kibben a városban 25 évi praktikus van és olyan kezelési módokat adhatnak, amelyről más orvosok mit sem tudnak. Mindennemű idült baj: sikkrel kezelünk Reumat. vérbajokat, májbetegségeket, gyomorbetegségeket, urtiális bajokat, sebeket, tályogokat és bőrbajokat. Azt akarjuk, hogy a szenvedő jöjjönek hozzánk és tanácskozásuk vélték. Ha a baj gyógyítható, mi addig kezeljük, amíg teljesen nem gyógyul. Tanács ingyenes. Orvosságát és kezelést mérsékelt díjazás. PROF. DR. MOORE OFFICE A POSTAÉPÜLETTEL SZEMBEN. Hivatalos órák: reggel 9-től este 6-ig. — Szombaton reggel 9-től este 3-ig. Vasárnap reggel 10-től d. u. 2-ig. PITTSBURGH, PA.

JO ÉKSZEREK alacsony Bargain árakon -

Jöjjön a mi közismert ékszerüzletünkbe, ha jó ékszert ólesón akar venni. Mi már közel 75 esztendeje folytatjuk az üzletet és vevőinknek mindig a legjobb értékeket adtuk. Nem adunk el ólesó árakat magas árakon. A mi üzletünk igaz ékszerüzlet, nem pedig amolyan ékszerstand, vagy állandóan hurokolódó ékszeresbolt.

JOS. DeROY & SONS

311-313 Smithfield Street, Pittsburgh, Pa. közel háromnegyed század óta ezen a helyen.

Karácsonyra és Ujévre

Családjának vagy hozzátartozójának kellemes ünnepeket szerezhet, ha pénzt küld nekik, hogy a legszükségesebb dolgait beszeressék s ezáltal a sok nélkülözések legalább némileg enyhítve lesznek. Ha azt akarja, hogy pénze biztosan ki legyen fizetve az ünnepekre, akkor küldje

Fekete és Fia bankháza

áltál, mert IFJ. FEKETE JÓZSEF, a bank birtagja jelenleg Európában van s ő maga intzi a pénzek gyors kifizetését s azokról a pénz felvevőktől sajátkezű aláírásokat megküldi vagy magával hozza. BANKOKBAN elhelyez bármilyen nagyobb összeget s a betétkönyveket magával hozza.

MOST PÉNZT

vagy vegyének koronát későbbi használatra a legelősebb napi árfolyam szeriut. Ha szüksége van utlevélre, hajójegyre, vagy igaz tanácsra, forduljon bizalommal Chicagoelső magyar bankházához.

FEKETE ÉS FIA

1957 W. Grand Avenue, Chicago, Ill. TELEPHON:SEELY 3968 BURNSIDEON: FEKETE ÉS KASSAY 9328 Cottage Grove Ave. Chicago, Ill.

I. HERZOG & CO.

534 W. NORTH AVE., CHICAGO, ILL. Telefon: Diversey 5428.

Hajójegy és pénzküldési iroda. Hajójegyek az összes vonalakra. Pénzküldés Magyarországra, Cseho-Szlovákiába, Jugo-Szláviába, Romániába és bárhova más-hová, a legolcsóbb napi árfolyamon.

Utleveleket és mindenféle szükséges más iratokat gyorsan beszerzünk. Munkadíjért nem számítunk. Készpénz bármely országból nagy összegben rakta-ron.

Mielőtt bármit tenné, kérdésősködőnk nálunk Pénzt fog általa takarítani. Leveleket postafordultával, pontosan elinté- zünk.

393-9

